

Izziņas temata “Ceļam un būvējam” pirmsskolas vecuma bērniem apraksts īstenošanai mājas apstākļos (4 nedēļām)

Ziņa bērnam (ko bērns sapratīs): gan bērni, gan pieaugušie ēkas būvē atbilstoši to izmantošanas mērķiem.

Bērnam sasniedzamais rezultāts (ko bērns pratīs): plāno, maina un pilnveido savu ideju, lai to izmantotu rotaļdarbībā.

Iespējams jūs bērna darbībā esat novērojuši vairākas tipiskas bērnu rotaļu vajadzības, piemēram, “slēpšanās” (bērniem patīk kaut kur ietīties un ielīst, lai nebūtu redzami), “iežogošana” (bērniem patīk ielīst kastēs, skapīšos, salikt lietam apkārt sētu) un “savienošana” (bērniem patīk savienot un atvienot lietas, uzbūvēt un nojaukt). Šīs rotaļu vajadzības izpaužas bērnu interesē par būvēšanu no klučiem, kastēm, mēbelēm un cita veida pieejamajiem materiāliem. Lai gan bērniem ļoti patīk šajās “būvēs” ielīst un “dzīvot” pašiem, pēc kāda laika viņi zaudē par uzbūvēto interesi vai paši to nojauc. Uzbūvējot māju un tajā rotaļājoties, bērns savu izveidoto būvi mērķtiecīgi izmanto. Šajā ārkārtas situācijā lielākā daļa bērnu savas mājas būvēs iekšējās, bet, ja ir tāda iespēja, to var darīt arī laukā. Jaunākiem bērniem šī temata laikā būs nepieciešams lielāks pieaugušo atbalsts nekā vecākiem bērniem, bet tiklīdz bērni būs ieinteresējušies par būvēšanu, ideju pietiks ilgākam laikam.

Katru dienu iesāciet ar dienas plānu pārrunāšanu. Tās var būt ik rīta brokastu sarunas: ko darīsiet, kā savu māju uzlabosiet, kas tajā dzīvo, kā iekārtosiet, kur un no kā būvēsiet un kā uzraudzīsiet kārtību “būvlaukumā”. **Dienas noslēgumā**, piemēram, pie vakariņu galda, pārrunājiet paveikto (refleksija). Pastāstiet paši un arī jautājiet bērnam par to, kas dienā labi izdevies, ko turpināsiet nākamajā dienā, kas īsti neizdevās un ko nākamajā dienā varētu darīt savādāk. Nākamās dienas brokastu sarunās atgādiniet bērnam viņa plānus. Iespējams, bērnam no rīta domas būs mainījušās, tādēļ izvērtējiet katru situāciju atsevišķi, vai ir vērts bērnu rosināt paveikt vakar plānoto (attīsta uzņēmējspēju - prasmi pabeigt iesakto līdz galam) vai ļaut īstenot jaunās idejas. Iespējams, ka jaunās idejas virza bērna domāšanu un mācīšanos vairāk kā iepriekš izteiktās.

Plāns veidots pa nedēļām, iesakot bērna mācību darbības vienai nedēļai. Vienā nedēļā iesāktās darbības var turpināt arī nākamajās nedēļās, ja bērnam ir interese, kā arī izmantot nākamo nedēļu ieteikumus jau agrāk. Noteikti ļaujiet bērnam īstenot savas idejas, rosiniet tās pilnveidot un atbalstiet bērna radošumu, ja arī bērna idejas atšķiras no plānā aprakstītajām.

1. nedēļa. Bērns būvē vietas, kurās var ielīst. Izmanto pieaugušā piedāvātos materiālus, tos pakāpeniski papildinot ar paša atrastiem: segas, spilveni/pufi, krēsli, lakati, knaži, lentas, tukšas kastes. Kā pieaugušajam ieinteresēt bērnu būvēt māju pašam sev? Pastāstiet, ka jūs jau ilgu laiku dzīvojat mājās, neejot uz bērnudārzu vai darbu, vēl būs jāturpina dzīvot mājās vismaz līdz 12. maijam. Ierosiniet, lai bērns izveido māju pats sev (māju mājā vai dzīvoklī), kurā paslēpties un kurā rotaļāties. Tad, kad bērns uzbūvēs māju, rosiniet to iekārtot un uzlabot, salīdzinot to ar savu māju/ dzīvokli vai kādu citu zināmu dzīvesvietu, piemēram, vecvecāku vai draugu mājvietu. Pārrunājiet, vai bērna mājai ir sienas, jumts, logi, durvis, vai ir atsevišķas istabas.

2. nedēļa. Pētiet dažādu ēku attēlus. Varat meklēt interesantas ēkas internetā, skatīties savu ceļojumu fotogrāfijas vai izmantot 2.nedēļas plānam pievienotās fotogrāfijas. Ja jūsu bērns jau zīmējumos attēlo detaļas, rosiniet viņu uzzīmēt katru savu uzbūvēto māju un izveidojiet ‘arhitekta portfolio’. Vecākos bērnus rosiniet vispirms izveidot plānu: kādu māju būvēs, kādi materiāli būs nepieciešami. Rosiniet plānu veidot pēc iespējas detalizētāku, piemēram, cik krēslus un cik segas vajadzēs. Pēc tam, kad māja uzbūvēta, salīdziniet plānu ar reālo būvi, pārrunājiet atšķirības. Ja iespējam, šīs mājas var nofotografēt.

3. un 4. nedēļa. Rosiniet bērnu veidot cita veida ēkas (nevis dzīvojamās), piemēram kafejnīcu, frizētavu, veselības centru vai doktorātu, veikalu. Šajās ēkās bērns sāks spēlēt lomu rotaļas. Ja jūsu ģimenē ir viens bērns, esiet gatavi iesaistīties lomu rotaļās. Iesaistoties rotaļā, rosiniet bērnu izmantot papildus prasmes, piemēram, izveidot izkārti pie frizētavas, ieviest pierakstu kladi, restorānam sagatavot ēdienkarti, izveidot pirkumu sarakstu, lai dotos uz veikalu, izgatavot cenu

zīmes un naudu. Ceturtās nedēļas beigās kopā ar bērnu pārrunā četrās nedēļās sabūvēto, izmantojot bērna darbus, "arhitekta portfolio", fotogrāfijas, secina, kas izdevies un kas vēl jāmacās, nolemj, vai turpinās būvēšanu un kā to varētu darīt.

Plānā aprakstītas ieteicamās bērna darbības **temata izziņai**. Veidojot izpratni par ēku atbilstību mērķim, bērni apgūs arī pamatprasmes mācību jomās (valodu, matematis, sociālajā un pilsoniskajā, tehnoloģiju, kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā, veselības un fiziskās aktivitātes mācību jomā). Vienlaicīgi bērni izmantos un attīstīs vispārīgās jeb caurviju prasmes: jaunrades un uzņēmējspējas prasmes (izdomāt, kā veidos savu māju un paveiks to līdz galam, nepadosies grūtībās), pašvadītas mācīšanās prasmes (plānot, uzraudzīt, ka veicas plāna īstenošana - veikt labojumus un izvērtēt padarīto). Ja sadarbojas vairāki bērni vai bērns kopā ar vecākiem, tiek attīstītas sadarbības prasmes.

Papildus šīm bērna darbībām rūpējieties, lai bērns (un arī jūs) katru dienu izkustētos; iesaistītos kopīgās, ģimenei nepieciešamās darbībās, piemēram, aiciniet bērnu palīdzēt gatavot maltīti, aplaistīt telpaugus, sašķirot un salocīt izmazgāto veļu; kopā lasītu grāmatas, dziedātu un spēlētu galda spēles. Ļaujiet bērnam pašam izvēlēties, kā rotaļāties ar savām rotaļlietām, ko darīt ar jau iepriekšējās nedēļās iepazītajiem plastiskajiem un mākslas materiāliem, kā arī ar jauniem materiāliem. Tā kā šajā tematā nav integrēta dabaszinātņu mācību joma, ikdienas pastaigās vai vērojot dabu pa logu, pievērsiet uzmanību pārmaiņām dabā pavasarī. Aiciniet bērnu novērot tuvākajā apkārtnē redzamu augu/s, nosaukt pazīmes. Šos novērojumus var arī attēlot (uzzīmēt, uzgleznot). Atcerieties, bērns macās visu laiku! Tieši ko bērns macās rotaļājoties un sadzīves darbībās, meklējiet Skola2030 mājas lapā <http://skola2030.lv/attalinata-macisanas/ieteikumi-vecakiem>.

1.nedēļa

Sasniedzamais rezultāts (ko bērns pratīs): bērni līdz 3 gadu vecumam: praktiski darbojoties, savieno atšķirīgus elementus un novēro rezultātu. 4 gadus veci bērni: izpēta dažādus elementus, izmēģina dažādus to savienošanas veidus. 5 un 6 gadus veci bērni: izvēlas atšķirīgus materiālus un tos radoši savieno, lai īstenotu savu ideju.

Uzdevums: Izveidot, iekārtot un uzlabot māju, kur pašam rotaļāties, pastāstīt par māju un tās būvniecības procesu.

Nepieciešamie materiāli: vieta mājas būvēšanai (tā, lai bērns tajā var rotaļāties), materiāli mājas būvēšanai (segas, palagi/auduma gabali, spilveni/pufi, galdi, krēsli, lakati/šalles, knaģi, lentas, tukšas kastes)

Bērna darbības temata izziņai	Ko bērns mācās	Pieaugušo atbalsts
<p>Mājas veidošana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izveido māju pats sev (māju mājā vai dzīvoklī), kurā paslēpties un kurā rotaļāties; • iekārto paša izveidoto māju un tajā rotaļājas; • uzlabo un pārveido māju atbilstoši rotaļas vajadzībām; • vairāki bērni kopā sadarbojas, meklē visiem pieņemamus risinājumus, vienojas, rod kompromisus (sadarbības caurviju prasme);; • stāsta par savu izveidoto māju, atbild uz pieaugušā jautājumiem, nosaucot izmantotos priekšmetus, mājas daļas (sienas, grīda, griesti, durvis u.c.), stāstot par to, kā uzbūvēja māju un ko tajā var darīt. 	<p>Bērni līdz apmēram 3 gadu vecumam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • piedalīties pieaugušā ierosinātās aktivitātēs, veikt darbības patstāvīgi vai kopā ar citiem (sociālā un pilsoniskā mācību joma, turpmāk m.j.); • radīt konstrukciju, savietojot vienkāršus telpiskus objektus (tehnoloģiju m.j.); • nosaukt pazīstamus priekšmetus un darbības, ko veic pats (valodu m.j.); • praktiskā darbībā atšķirt jēdzienus <i>uz, zem, pie, aiz</i> (matemātikas m.j.). <p>4 un 5 gadus veci bērni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • veikt patstāvīgi izvēlētu vai piedāvātu darbību, darboties patstāvīgi, pārī vai nelielā grupā (sociālā un pilsoniskā m.j.); • izvēlēties materiālus savas ieceres īstenošanai (tehnoloģiju m.j.); • pārvietot priekšmetus pēc paša vai pieaugušā izvirzītiem noteikumiem - stumt, vilkt, celt (veselības un fiziskās aktivitātes m.j.); • radīt telpisku konstrukciju, kombinējot dažādus materiālus un to sastiprināšanas paņēmienus (tehnoloģiju m.j.); • stāstīt par paveikto, saskaņojot vārdus teikumā (valodu m.j.); • nosaukt objekta atrašanās vietu, lietojot jēdzienus <i>virš, zem, pie, aiz, blakus</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Jaunākiem bērniem piedāvā segas, lakatus, spilvenus un palīdz atrast vietu, kur iekārtot māju tā, lai jaunā "māja" būtu droša, piemēram, zem galda, skapī, aiz dīvāna. • Ar vecākiem bērniem vienojas, kur drīkst un kur nevajadzētu būvēt māju, kurus priekšmetus un mājās atrodamos materiālus drīkst izmantot. • Ja ģimenē ir vairāki bērni, atbalsta gan kopīgas mājas, gan atsevišķu māju veidošanu. • Jautā, aicina bērnu stāstīt par izveidoto māju, salīdzināt to ar citām sev zināmām mājām vai dzīvokļiem. • Rosina bērnu papildināt izveidoto māju ar jauniem elementiem, piemēram, izveidot vairākas istabas, logus. • Rosina iekārtot māju tā, lai tajā var rotaļāties, piemēram, nolikt grāmatas lasīšanai, iekārtot lellei gultu, iekārtot "galdu" ēšanai. • Ja iespējams, nedēļas laikā fotografē, kā top māja, kā izmainās tās iekārtojums un izmanto fotogrāfijas, lai bērns varētu vieglāk atcerēties un izvērtēt savu mācīšanos.

	<p>(matemātikas m.j.).</p> <p>5 un 6 gadus veci bērni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • novērtēt paša izvēlētu un patstāvīgi veiktu darbību (sociālā un pilsoniskā m.j.); • izvēlēties materiālus savas ieceres īstenošanai, tos pārbaudīt praktiskā darbībā un nepieciešamības gadījumā mainīt (tehnoloģiju m.j.); • pārvietot priekšmetus sev un citiem drošā veidā - stumt, vilkt, celt (veselības un fiziskās aktivitātes m.j.); • savienot detaļas un iegūt sev vēlamu konstrukcijas formu no piedāvātajiem vai paša izvēlētajiem materiāliem (tehnoloģiju m.j.); • nosaukt objekta atrašanās vietu, lietojot jēdzienus <i>virš, zem, pie, aiz, blakus, pa labi, pa kreisi</i> (matemātikas m.j.); • saprotami un secīgi stāstīt par paveikto, arī par savām emocijām un rīcību (valodu m.j.). 	
<p>Mājas noformēšana un/vai attēlošana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ja bērns savu māju izveido lielā kartona kastē, piemēram, datora, ledusskapja, televizora cita liela sadzīves priekšmeta iepakojumā, kasti nokrāso ar guaša krāsām vai aplīmē ar krāsainiem papīra gabaliem, vecām tapetēm, avīzēm, žurnālu lapām; • vecākie bērni zīmē, glezno vai aplicē savas ģimenes (draugu, vecvecāku) māju vai dzīvokli, pašu izveidoto māju; • izdomā un pieliek mājas nosaukumu, savu vārdu vai ielas nosaukumu un mājas numuru. 	<p>Bērni līdz apmēram 3 gadu vecumam:</p> <ul style="list-style-type: none"> • izmantot līnijas, laukumus, formas un krāsas radošajā darbībā (kultūras izpratnes un pašizpaušems mākslā m.j.); • izmantot mākslinieciskajā darbībā dažādus materiālus un tehniskos paņēmienus (kultūras izpratnes un pašizpaušems mākslā m.j.); • veidot rakstāmpiederumu satvērienu (tehnoloģiju m.j.). <p>4 un 5 gadus veci bērni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • variēt līnijas, krāsas, tekstūras, formas un laukumus radošajā darbībā (kultūras izpratnes un pašizpaušems mākslā m.j.); • mākslinieciskajā darbībā eksperimentēt ar dažādiem materiāliem un tehniskajiem paņēmieniem (kultūras izpratnes un 	<ul style="list-style-type: none"> • Piedāvā bērnam mājās pieejamos mākslas materiālus (krāsas, papīrus, līmi utml) kartona mājas/sienas noformēšanai. • Palīdz bērnam apgūt jaunas zināšanas un veidot izpratni par māju nosaukumiem, ielu nosaukumiem un māju numuriem. Pārrunā, ka ielu nosaukumi ir māju numuri ir pilsētās, bet māju nosaukumi laukos. Vecākiem bērniem palīdz saprast, kā atšķirt pāra un nepāra skaitļus (ielu vienā pusē pāra, otrā nepāra skaitļi māju numuros). • Vecāks Google attēlu meklētājā ieraksta “māju nosaukumi” vai “māju zīmes” un kopā ar bērnu izpēta redzamos attēlus. Pārrunā, kuras zīmes bērnam patīk, kādēļ un kā bērns varētu izgatavot skaistu

	<p>pašizpaušmes mākslā m.j.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • pareizi turēt un lietot rakstāmpiederumus (tehnoloģiju m.j.); • izvēlēties atbilstošu ciparu (1 - 5) mājas numuram (matemātikas m.j.); • rakstīt atsevišķus burtus un/ vai ciparus uz bezlīniju lapas (valodu un matemātikas m.j.) <p>5 un 6 gadus veci bērni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zīmēt, gleznot, radīt kolāžu, mērķtiecīgi variēt un kombinēt krāsas, līnijas, laukumus, tekstūras dažādos formātos un ritmos (kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā m.j.); • mākslinieciskajā darbībā mērķtiecīgi eksperimentēt ar paša izvēlētiem materiāliem un tehniskajiem paņēmieniem (kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā m.j.); • turēt un pareizā satvērienā lietot rakstāmpiederumus (tehnoloģiju m.j.); • rakstīt burtus un ciparus uz bezlīniju lapas (valodu un matemātikas m.j.). 	<p>nosaukumu savai mājai no pieejamajiem materiāliem (papīra, kartona).</p>
--	---	---